

U S N E S E N Í

Krajský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Šárky Kamenické a soudců Mgr. Lucie Pšeničkové a Mgr. Hany Říhové **ve věci péče o nezletilého P[red] N[ezletilý], nar. [red], zastoupeného Městským úřadem Poděbrady, syna Ing. H[od] N[ezletilý], nar. [red], bytem P[red], H[od], zastoupené Mgr. Ing. Zdeňkem Stanovským, advokátem se sídlem v Praze 6, Na Hutích 661/9, a P[red] N[ezletilý], nar. [red], bytem K[red], zastoupeného Mgr. Pavlínou Marešovou, advokátkou se sídlem v Hradci Králové, Velké náměstí 135/19, o návrhu otce na prominutí zmeškání lhůty k popření otcovství**, o odvolání otce proti usnesení Okresního soudu v Nymburce ze dne 3. 2.2017 č. j. 0 P 75/2016-76

t a k t o :

Usnesení soudu I. stupně se mění tak, že soud promíjí žalobci zmeškání lhůty k popření otcovství k nezletilému P[red] N[ezletilý], nar. [red].

O d ů v o d n ě n í :

Napadeným usnesením soud I. stupně zamítl návrh otce na prominutí zmeškání lhůty k popření otcovství k nezletilému P[red] N[ezletilý], nar. [red] (výrok I.). Rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení (výrok II.).

Své rozhodnutí soud I. stupně odůvodnil tím, že není absolutně v zájmu nezletilého P[red] a současně ani v zájmu veřejného pořádku, aby soud vyhověl návrhu otce na prominutí zmeškání popěrné lhůty ve smyslu citovaného ustanovení § 792 o.z. Důvody pro zamítnutí návrhu na prominutí zmeškání lhůty soud spatřuje v necitlivém řešení osobních problémů rodičů, do kterých zcela bezohledně a necitlivě zavlekli i nezletilého, když otec kategoricky trvá na shodě biologického a právního vztahu rodičovství a zcela ignoruje morální, etický a citový rozměr, což platí i pro matku. Za situace, kdy otec od narození P[red] jej považoval za svého syna, vychovával ho a nezletilý jej považoval téměř do svých 7 let za svého biologického otce a stále jej za otce považuje, má k němu silné citové pouto, není možné rozhodnout o tomto návrhu, neboť zájem dítěte musí převážet nad zájmem tzv. matrikového otce. O zachování vztahu mezi otcem a nezletilým svědčí i to, že ještě v době podání návrhu otec P[red] navštívil, dal mu dárky a strávil s ním určitou dobu. Je žádoucí, aby měl nezletilý v rodném listě zapsaného otce, a to jen důvodů ryze praktických (péče o nezletilého a jeho materiální zabezpečení v případě úrazu, nemoci či smrti jednoho z rodičů).

Proti tomuto usnesení podal včas odvolání otec. Namítal, že z dokazování naopak vyplynulo, že není v zájmu nezletilého ani v souladu s veřejným pořádkem, aby byl zapsán v rodném listě jako otec nezletilého, a to zejména proto, že matka proti návrhu otce nic nenamítala s argumentací, že je skutečností, že matrikový otec (bývalý manžel matky) zapsaný v rodném listě nezletilého není jeho biologickým otcem. Nesouhlasí se soudem I. stupně, neboť rozpor mezi skutkovým a právním vztahem bude mít v budoucnu pro

nezletilého důsledky v tom, že žalobce pouze jako právní otec nebude moci kvalifikovaně rozhodnout o zdravotním zákroku nezletilého, stejně tak vidí jako problém starat se o nezletilého v době jeho nemoci vzhledem k ukončeným kontaktům mezi nimi. Co se týká dědického práva, pak s ohledem na to, že se nebudou stýkat, bude z tohoto dědického práva vyloučen a jediné, čeho se v takovém případě dosáhne, bude jeho zklamání. Má tedy za to, že čím dříve bude nezletilý smířen a ztotožněn s nastalou situací, tím dříve ji bude brát za přirozenou a v budoucnu se vyvaruje negativních emocí při zjištění, že otec, který je v jeho rodném listě zapsán, není jeho skutečným otcem. Tyto podstatné a neméně důležité skutečnosti však soud I. stupně při svém dokazování neposuzoval, když zájem nezletilého je i v tomto případě sporným. Má za to, že soud I. stupně tak rozhodnutí postavil na čistě formálním přístupu k situaci, bez ohledu na širší souvislosti. Navrhl, aby odvolací soud změnil rozhodnutí soudu I. stupně tak, že se zmeškání popěrné lhůty pro popření otcovství P. N. k nezletilému P. N., nar. , promíjí.

Matka ve vyjádření k podanému odvolání uvedla, že se nebrání tomu, aby soud uznal podmínky pro postup navržený otcem nezletilého, s ohledem na to, že se otec s nezletilým nestýká, nemá zájem se s ním stýkat, nemá zájem podílet se jakkoli na jeho výchově a stejně jako v odvolání, tak před soudem I. stupně, deklaruje neschopnost a neochotu pomoci v případě budoucích problémů nezletilého. Snažila se, aby nezletilý nebyl zatažen do osobních problémů mezi rodiči, to by i důvod odstěhování se ze společného bydliště, nikoli však vinou matky, ale vinou nevhodného chování žalobce k nezletilému. Nezletilý není schopen prozatím s ohledem na svůj věk posoudit důsledky toho, že dřívější manžel matky není jeho biologickým otcem, prozatím přijal skutečnost, že ten, jehož za svého otce považoval, není jeho biologickým otcem, neboť toto mu matka sdělila ihned poté, co zjistila, že bývalý manžel matky jako matrikový otec tuto informaci šíří mezi příbuznými. Přestože se domnívá, že bývalý manžel mohl požádat o popření otcovství před uplynutím popěrné lhůty, tak i v případě, že ústředním motivem jednání matrikového otce je majetek, tedy obava, že bude muset nezletilého zaopatřit po materiální či finanční stránce, navrhla, aby odvolací soud návrhu bývalého manžela jako matrikového otce nezletilého vyhověl.

Kolizní opatrovník se k odvolání otce nevyjádřil.

Krajský soud v Praze jako soud odvolací přezkoumal rozhodnutí soudu I. stupně, jakož i řízení, které jeho vydání předcházelo, podle § 28 z.ř.s. a § 212 a § 212a odst. 1 a 5 o.s.ř., a dospěl k níže uvedeným závěrům.

Z obsahu spisu soudu I. stupně je zřejmé, že nyní již bývalý manžel matky (matrikový otec) žádá o popření otcovství s prominutím zmeškání lhůty k podání návrhu na popření otcovství, s tím, že není biologickým otcem nezletilého, o čemž, jak tvrdí, se s jistotou dozvěděl dne 7. 1. 2016 v řízení o úpravě poměrů k nezletilému, kde matka nezletilého sdělila, že nemohla delší dobu s žalobcem otěhotnět, a proto si mateřství zařídila jinak, i když toto tvrzení se jeví otci jako účelové, neboť za trvání manželství matka 2x uměle přerušila těhotenství. Teprve od tohoto okamžiku zcela uvěřil tomu, že není biologickým otcem nezletilého. Návrh odůvodňuje tím, že nemá zájem o výchovu nezletilého a další péči o nezletilého, nesdílí s ním společnou domácnost, nemá zájem o styk s nezletilým, a také se s ním nestýká. Je tedy i v zájmu nezletilého, aby dřívější manžel matky nebyl zapsán v rodném listě jako otec. Z provedeného dokazování bylo zjištěno, že matka dne 7. 12. 2015 podala návrh na úpravu péče k nezletilému za trvání manželství a pro dobu po rozvodu manželství rodičů. Při jednání dne 7. 1. 2016 matka prohlásila, že je pravdou, že nezletilý není biologickým synem manžela, a manžel zde uvedl, že bude podávat návrh na popření otcovství

k nezletilému a nemá zájem se s nezletilým stýkat. Rozsudkem Okresního soudu v Nymburce ze dne 7. 1. 2016 byla schválena dohoda rodičů tak, že nezletilý byl pro dobu za trvání manželství a pro dobu po rozvodu manželství svěřen do péče matky a otcí nebylo výživné stanoveno. Manželství matky a matrikového otce nezletilého bylo rozvedeno rozsudkem Okresního soudu v Nymburce ze dne 30. 3. 2016 č. j. [REDAKCE], který nabyl právní moci dne 8. 4. 2016. Dne 7. 3. 2016 podal manžel matky návrh na popření otcovství a žádost o prominutí zmeškání lhůty k popření otcovství. Z jeho výpovědi bylo zjištěno, že o tom, že by neměl být otcem nezletilého, se dozvěděl před cca dvěma lety při výměně názorů s matkou, poté se matka s nezletilým odstěhovala, s nezletilým se vůbec nestýká, vídají se jen, když nezletilý přijede do K[REDAKCE] třeba pro kolo, protože on v K[REDAKCE] stále bydlí. Poté, co se dozvěděl, že není otcem, se všechno změnilo, už to nebude stejné. Do budoucna považuje péči o nezletilého pouze za věc matky. Z výpovědi matky bylo zjištěno, že není pravdou, že by sdělila svému manželovi, že není otcem nezletilého, otec si sám nechal udělat testy DNA. Měli dohodu o tom, že, pokud bude mít někdo potřebu sdělit veřejně tuto informaci, dozví se to nejdříve P[REDAKCE]. Manžel to řekl příbuznému, takže poté to matka sdělila nezletilému, aby se to nedozvěděl od třetí osoby. Důvodem odstěhování z K[REDAKCE] byla skutečnost, že se manžel jako otec choval nevhodně, chtěla syna ušetřit jeho výroků, poznámek a pohledů. Manžel se již nějaký čas nechová jako otec nezletilého a nemá zájem své chování do budoucna změnit. Rozpory, které mezi manželi vznikly, měly základ v chování otce jako manžela, který neměl zájem o stálé zaměstnání a zvyšoval požadavky na financování jeho zálib a koníčků z prostředků, které matka vydělávala, neboť měla vždy vyšší příjem než otec. Je v zájmu nezletilého, aby bývalý manžel matky nebyl zapsán v rodném listě jako otec nezletilého, neboť není dobrým životním vzorem pro nezletilého (v přístupu k zaměstnání, k plnění povinností, zejména pracovních. Domnívá se dokonce, že bývalý manžel ví již delší dobu o tom, že není biologickým otcem nezletilého s ohledem na svůj postoj, že v podstatě nikdy nechtěl děti. Matka nevidí žádný zájem nezletilého na tom, aby byl její bývalý manžel zapsán nadále v rodném listě nezletilého jako otec, protože si myslí, že děti mají nejen práva podílet se na výživném, případně na dědictví po rodičích, ale také je stíhají povinnosti, to znamená starat se o rodiče, a to zejména ve vyšším věku a v nemoci. Takový závazek by pro nezletilého P[REDAKCE] nebyl v jeho zájmu, za situace, že o něj bývalý manžel matky neprojevuje žádný zájem, nestýká se s ním a dává veřejně najevo, že P[REDAKCE] není jeho dítětem, a že jej nezajímá.

V této věci jde o popření otcovství k dítěti, které se narodilo v roce 2008.

Podle § 3028 odst. 2 občanského zákoníku (z. č. 89/2012 Sb.), není-li stanoveno jinak, řídí se ustanoveními tohoto zákona i právní poměry týkající se práv osobních, rodinných a věcných; jejich vznik, jakož i práva a povinnosti z nich vzniklé přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se však posuzují podle dosavadních předpisů.

Z ustanovení nového občanského zákoníku dále vyplývá, že nadále již není aplikovatelná dřívější úprava zákona o rodině, podle níž mohl návrh na popření otcovství podat nejvyšší státní zástupce, pokud některému z rodičů marně uplynula zákonná lhůta (§ 62).

Občanský zákoník ve vztahu k nové právní úpravě o popírání otcovství po uplynutí popěrné lhůty nemá zvláštní přechodné ustanovení. Nejde-li tedy o věc, kde by již bylo využito dřívějšího institutu popření na návrh nejvyššího státního zástupce, o němž již bylo rozhodnuto nebo řízení probíhá, pak je třeba aplikovat ustanovení § 3028 odst. 2 o.z. a na

možnost podat návrh na popření otcovství po uplynutí popěrné lhůty (posuzované podle dřívějších právních předpisů) aplikovat ustanovení nového občanského zákoníku o možnosti podat návrh na popření otcovství po uplynutí popěrné lhůty (která skončila před účinností z.č. 89/2012 Sb.). Je tedy zřejmé, že i v případě dítěte narozeného před 1. 1. 2014 je nadále třeba aplikovat ustanovení § 792 občanského zákoníku o tom, za jakých podmínek lze podat návrh na popření otcovství po uplynutí popěrné lhůty.

Jen tam, kde řízení již bylo tímto návrhem zahájeno, aplikuje se ustanovení § 514 z.ř.s., podle něhož se zahájené řízení z hlediska procesních předpisů dokončí dle dosavadní právní úpravy.

Podle § 792 občanského zákoníku (dále jen o.z.), je-li návrh na popření otcovství podán po uplynutí popěrné lhůty, může soud rozhodnout, že zmeškání lhůty promíjí, pokud to vyžadují zájem dítěte a veřejný pořádek.

Podle § 425 odst. 1 z.ř.s., byl-li návrh na popření otcovství podán po uplynutí popěrné lhůty, soud může do 4 měsíců od podání návrhu zmeškání lhůty prominout, vyžaduje-li to zájem dítěte a veřejný pořádek. K rozhodnutí nařídí soud jednání, je-li to třeba. Podle odst. 2 tohoto ustanovení po právní moci rozhodnutí o návrhu na prominutí zmeškání lhůty nařídí soud jednání. Rozhoduje-li o zamítnutí návrh z důvodu podání po uplynutí popěrné lhůty, není třeba jednání nařizovat.

Z této právní úpravy je zřejmé, že, jakmile soud rozhodl o prominutí lhůty k podání návrhu na popření otcovství, nemůže posléze návrh na popření otcovství zamítnout s odůvodněním, že není v zájmu dítěte ani veřejného pořádku, aby otcovství bylo popřeno. Stejně tak je otázka prominutí lhůty v určité situaci řešena tehdy, rozhodne-li soud, že lhůtu nepromíjí.

V této věci vzhledem k tomu, že návrh byl podán po uplynutí popěrné lhůty (§ 57 odst. 1, § 62 zákona o rodině), odvolací soud ve shodě se soudem I. stupně nejprve posuzoval, zda jsou zde důvody rozhodné pro přípuštění návrhu na popření otcovství po uplynutí popěrné lhůty, tedy zda vyžaduje veřejný pořádek a zájem dítěte, aby soud rozhodl o prominutí zmeškání lhůty k návrhu na popření otcovství (§ 792 o.z.).

Odvolací soud v souvislosti s podaným návrhem otce zkoumal především zájem nezletilého na prominutí zmeškání lhůty k podání návrhu na popření otcovství, jehož důsledkem má být konečné rozhodnutí o tom, zda bude zachován zápis matrikového otce (bývalého manžela matky) v rodném listě nezletilého či nikoli. Zájem dítěte je dáno jeho potřebou komplexní ochrany, v ideálním případě dané soulad mezi biologickým, právním a sociálním rodičovstvím. Dopady rodičovství však nejsou pouze ve sféře majetkové, ale dítě má právo znát své postavení ve společnosti, své předky a svůj původ, čehož je možné dosáhnout jen díky tomu, že bude mít možnost zjistit, že matrikový otec, který je zapsán v jeho rodném listě, není jeho biologickým otcem.

Tento zájem odvolací soud poměřoval zejména tím, že matrikový otec, který se sice do 7 let věku nezletilého choval jako jeho biologický otec, nezletilého vychovával a byl s ním dokonce na rodičovské dovolené, při potvrzení podezření, že není biologickým otcem v kontextu jeho rozchodu s matkou nezletilého, zcela ztratil o nezletilého zájem, nestýká se s ním, nejeví ani o něj ani o jeho výchovu zájem. Je tedy zřejmé, že důsledky manželského konfliktu vedly matrikového otce k změně chování k nezletilému, které lze nazvat sobeckým,

jako by snad nezletilý nesl vinu na neshodě rodičů ohledně mateřství a rodičovství datující se ještě z období před narozením nezletilého, jehož výsledkem po dvou přerušených těhotenství matky nezletilého bylo narození nezletilého, jehož biologickým otcem je jiný muž. Závěr, že matrikový otec zcela ignoruje morální, etický a citový rozměr vztahu s nezletilým, tedy svým chováním v podstatě vymazal 7 let společného života s nezletilým v důsledku rodičovského konfliktu, vede odvolací soud k závěru, že je v zájmu nezletilého, aby bylo bývalému manželů matky prominuto zmeškání lhůty k podání návrhu na popření otcovství. Lze sice souhlasit se soudem I. stupně, že společných 7 let života nelze bez dalšího pominout, ale pokud, jako v tomto případě, není šance na obnovení vztahů mezi rodičem a dítětem ze strany otce, když zřejmě nezletilý by byl schopen vyrovnat se se situací, že matrikový otec není jeho biologickým otcem, ale matrikový otec tohoto schopen není, pak dle názoru odvolacího soudu zápis otcovství muže v rodném listě nezletilého, který není biologickým otcem nezletilého a současně k nezletilému neprojevuje žádný osobní vztah, který by byl přínosem pro nezletilého, který by jej obohacoval a přinesl mu pocit jistoty, opory a rodinné sounáležitosti, není v zájmu nezletilého. Odvolací soud tento „osobní zájem“ nezletilého poměřoval nejen povinnostmi otce a právy dítěte, nýbrž i povinnostmi nezletilého k rodiči (např. § 855 odst. 1, § 857 odst. 1, § 910 odst. 1 o.z.), které by ho v případě ponechání zápisu matrikového otce v rodném listě nezletilého stíhaly jako potomka, například poskytováním nejen pomoci finanční, ale také osobní pomoci nejen ve stáří a v nemoci.

Veřejným pořádkem se ve smyslu § 792 o.z. rozumí možné dopady rozhodnutí o prominutí zmeškání lhůty k podání návrhu na popření otcovství s důsledkem případného rozhodnutí o popření otcovství k nezletilému nikoliv jen na dítě, ale na širší okruh osob. Relevanci z hlediska posouzení splnění předpokladů pro prominutí lhůty k podání návrhu proto obecně vzato nelze upřít ani zájmu biologického otce, který není v postavení právního otce a o toto postavení usiluje, ani zájmu právního otce, jež zase není otcem biologickým a sám brojí proti svému právnímu otcovství. Šetřit je třeba právo na ochranu soukromého a rodinného života matky i dítěte. Při zvažování, zda veřejný pořádek odůvodňuje prominutí lhůty pro podání návrhu na popření otcovství, musí soud zohlednit i důvod, pro který nedošlo k včasnému podání návrhu, a dobu, po kterou nerušeně trvalo zákonné otcovství manžela matky nebo prohlašovatele otcovství. Soud musí také zvážit, zda zájem právního otce na popření otcovství převáží v konkrétní věci nad zájmy dítěte a matky, pokud tyto zájmy jsou se zájmem právního otce v konfliktu.

V tomto případě nejsou zájmy matky a dítěte a matrikového otce s ohledem na výše uvedené v konfliktu. S ohledem na to, že lhůty k popření otcovství uplynuly před účinností z.č. 89/2012 Sb. občanského zákoníku, není v dané věci posuzování důvodů, proč nedošlo k popření otcovství včas, zásadní, navíc je zřejmé, že do 3 let věku nebyl mezi manžely žádný spor, tedy ani o případné otcovství nezletilého. Matrikový (právní) otec, který žádá o prominutí zmeškání lhůty k popření otcovství k nezletilému, sice žil 7 let ve společné domácnosti s matkou a s nezletilým a nezletilého vychovával a choval se k němu jako otec, ale nelze nevidět, že důsledkem konfliktů mezi rodiči po té, co se jeho podezření změnilo v jistotu, že nezletilý není jeho biologickým dítětem, přestal o nezletilého projevovat otcovský zájem, nestará se o něj, nejeví o něj žádný zájem a deklaruje na tomto svém postoji nic nezměnit. V souladu se svým postojem matrikový otec veřejně prohlašuje, že nezletilý není jeho biologickým dítětem, a z tohoto důvodu o něj nemá zájem, a že se s ním nechce stýkat, nechce připustit, aby po něm např. dědil. Chování matrikového otce, který v důsledku konfliktů mezi rodiči se jako otec přestal k nezletilému chovat, při podezření, že nezletilý není jeho biologickým dítětem, již natolik zasáhlo do veřejného prostoru, že není v rozporu

s veřejným pořádkem, bude-li matrikovému otci prominuto zmeškání lhůty k popření otcovství.

Odvolací soud proto změnil rozhodnutí soudu I. stupně za přiměřeného použití § 220 odst. 1 písm. a) o.s.ř.

O nákladech řízení rozhodl odvolací soud podle § 23 z.ř.s., když neshledal důvody pro jiný postup.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí je možné podat dovolání, jestliže rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak, a to ve lhůtě dvou měsíců do doručení tohoto rozhodnutí u Okresního soudu v Nymburce.

V Praze dne 4. května 2017

**JUDr. Šárka Kamenická, v.r.
předsedkyně senátu**

Za správnost vyhotovení:
Petra Tkáčiková